

Tõe Sõnumid

6. aastakäik.

Tallinnas, 1922.

Nr. 12.

Waimulik peitepilt. Waata Jhm. 12, 1-2.

„Rahu maa peal . . .“

Rahutus, segadused, enneolemata määral ja ulatusel ilmanduta ja kindlusteta olek, on meie aja iseäralised tundemärgid. Üleüldine kõlbluse ja kätinuse langemine, kohutav kurjuse kasvamine, perekonnaelu kollektiivsemine abielulahutuste arvu kasvamine ja noorsoo toorenemine on kõigile filmapaistavad ideasjad. Senna juure veel majanduslike elu hävinemine ja sellejärel- dusele tekkivad kurblood: miljonid kannatavad olatoitluse all ja wamised hauda näljajurma järel- dusele. Teisest küljest aga piiritalt maad- wõitew praksimine ja lõbusustihade täitmine, millesarrast pole keegi enne näinud ega kuulnud.

Kõige maade elanikke täidab igatsus rahu ja parema aegade järele, ja seda iseäranis veel ajal, kus kõik rahwas (wähemast wäliselt) „Rahutuninga“ sündimiseaega mälestab.

Ühed pingutawad enda jõudu selleks, et wälise ilmaporra- ja walitsuswiiside uuele, digla- semale alusele seadmise läbi õnnelikku ajajärku klesseada; teised ootawad igatsusega aega, millal ometi lord see tõotatud „rahuriik“ tuleks, kus kõik ülekohtus ja kurjus jumaliku wäe läbi kaoks, kus rahwal ihulikult kergem elada ja isegi igawese elu teed hõlpsam leida oleks, sest saatana pandawat ju wangi tuhanded aastaks. Inimeste ilmawaated ja igatsused ei suuda aga muuta maailmaswalitewaid olufordi.

Kõigesuurematest jõupingutustest hoolimata, walitewaid olufid muuta, ei püüsi kurjus mitte üksi endiselt peremehena, waid teeb piiramata edusamme.

Ainult Jumal võib meile oma sõna läbi teada anda, mis tõelikult tuleb, sest tema sõna ütleb: „ . . . ta annab tarkadele tarkuse ja mõistlikkudele mõistuse. Ta ilmutab, mis sügaw ja salaja on, ta teab mis pimeduses on, sest tema juures elab walgus,“ Tan. 2, 21. 22.

Sellepärast tahaksime Jumala sõna walgel maailma saatust ja tulewikku tähelepanna, mis- suguste sündmuste järjekorras ja mill wiisil see kulbne ajajärk pälealgab, misjärele kõik rahwa- sugu januneb. Selleks aga, et meil tulewikku käsitawate piiblitekuulutuste kohta mõiks olla usaldus, tutvuneme ennem sündmustega, mida piibel juba minewikusolewate ideasjade kohta ettekuulutanud.

„Baabeli wangipõlmes wiibiwale Danielile näidati maailma ajalooläiku, alates Israeli togastituleku ajaga, kuni igawese riigi ülessead- mise ajani kõige taewa all. Sedasama näidati

ka, Rooma poolt üksikule kaljusaarele paigutatud, Joannesele alates Messija ajast kuni lõpuni.

Danieli esimine nägemine sisaldab „üks aeg, kaks aega ja pool aega“ kestwa pühade taga- kiusamise aja. Ja omas wiimases nägemises teatab ta ühest taewalikust olewusest, kes seda wandega tõendab, et selle prohweetlike ajajärgu lõpul, pärast Jumala laste sulatamist, würist Mikael ülestõuseb ja et siis tema rahwas saab ülesäratatud ja enda igawese „liisuoja“ kätte saab. Tan. 7, 25; 12, 7. Ilmutamise raamatus nimetatakse seda aega wiis korda, kui aega tõendawat ajaloolist mõõdupuud Messijaajajärgu kohta. Danieli poolt ülesantud seitsekümne aastanädala, kolme ja poole aja, 1260, 1290, 1335 ja 2300 õhtu ja hommiku lõpulejõudmisega algab päris lõpuoeg, see kõigewiimane aeg ja jääb veel ainult üle Jumala jalaasja awalikufs- saamise eelkärwa ülesande täidesaatmine sedasinafi kuningriigi armuõpetust kuulutada kõiges maa- ilmas, tunnistuseks kõige rahwale, neid täielikult hoiatades, ja siis tuleb lõpp Jesuse Kristuse ilmumise- ga au sees.

Et Danieli nägemistele kui ka temale antud ilmutamistele kindlat ajaalguspunkti näidata, selleks pöörab Joannes Ilm. 12 püstitis Messijaagele lõpuaja juure tagasi. Kende kolme suurwõimu kirjeldusel, mis saatana tööriistadena Uue Seaduse ajajärgul Jumalariigi wastu wõit- lewad, tahab Joannes esimest suurwõimu nõnda selgeste tunda ja mõista anda, et ükski mõiskit ei wõi efsida ja esimise suurwõimu kirjelduse alusel seda kergemini kahte teist wõimu mõiks äratunda

Messijaagele ajatäiuse algusel, mis algas Kristuse lihaks- saamisega, ilmuvad taewas kaks imetõhte: Uueseaduslikes päilesehiilguses säraw Jumalalogubus ja selle naise ning lapse wastu waenuline ilmarõim, kelle wõimutäius esitatud seitseme pääl läbi ja millest kümme sarwe tule- waste riigiosadena wäljajarunewad. Paul 2, 9; Ilm. 19, 15; 8, 21 võib selgeste mõista, et see poeglaps Kristust tähendab, kelle elu see ilmarõim juba tema sündimise järele kohe püüdis häwitada, aga keda Jumal oma aujärje juure wõttis (Ilm. 12, 5) ja kes wiimaks oma tulemisel saab lõõma raudkepiga kõiki paganaid. Piibel kujutab ja kirjeldab alati Jumala logubust naise näol. Logubus jääb Jumala Waimust täidetud tunnistajaks maailma ja teda kiusatakse taga lõpuni prohweetidest kirjeldatud ilmarõimu

poolt. Jumala paremle käele mõetud poeglaps on aga koguduse kaitsja. Lupa 2 päättül kirjeldab selgesti, et Rooma keiser Augustus Kristuse sündimise ajal üle ilma walitses, ja Matt. 2, 1—16 näeme, et üks Rooma alamtuningates sõjajulased saatis juutide tuningast arahukkama.

Ühel või teisel kujul on itla Room see walituswõim olnud, kes Kristuse surma mõistis, tema apostlid hukkas ja järgnewatel uueseaduslistel aastasadadel miljonid tema ustawatest sulastest arahukkas. Täideläinud prohwetitaulutused on alles täideminematade kindel alus. Salgamata tõesjaks saanud Kristuse kannatused on kindlaks alujeks ja pandiks tema tulewasele oodatavale auriigile. Jäledal elajal, teda Daniel neljandamaks ilmariigiks nimetab

Daniel nägi neljandamal ilmarõdimul kümme sarwe olewat, mis Rooma riigi kümmeks osaks jagamist tähendas ja mis Kristuse igawese riigi ülesseadmiseni pidid jääma. Joannes seletas omal ajal selle kohta: „Ja need kümme sarwe, mis sa nägid, on kümme kuningat, kes ei ole weel lungriiki saanud.“ Ilm 17, 12 Seega oli siis Joannese ajal, kus Room oma wõimu kõigetõrgemal tipul asus, Danielist nähtud kümme osariiki weel tulewikus.

Kui nüüd Joannese ajal need kümme riiki alles tulewikus pidid walitsema hakkama, siis seda enam kindlamalt see weikene sarw, kes ju nende kümme sarwe, või riigi, seast pidi üles tõusma ja lõpuks wägewaks Kristuse wastastliks ilmarõdimuks kaswama. Täielises kokkõlas Danieli nägemisega, nägi Joannes mitte üksi

Room paganliku ilmarõdimuna.

ja kes pidi ülesastuma würstide Würsti vastu, on pääle kümme sarwe weel seitse pääd, märgiks, et tema wõimutäiuse kõigewägewamal astmel on. Kui kohane saatana, selle algmas ja effitaja tööriist, pöörab Room oma tulewases tegevuses Jumalafoguduse vastu. Rogudus pidi prohwetikuulutuse järele, selle ilmarõimu eesi niisama pill aeg põgenema, kui pühad Danieli raamatu 7, 25 salmi järele pidid Kristuse wastase sarwe wõimu all olema. Järjekult kujutab naine, kes päikesega ehitatud, sedasama ette, mis pühad Tan. 7, 25 salmis. Säääl juures ei nimetata mitte üksi tagakiusamiseaja kestwust: üks aeg, kaks aega ja pool aega, waid ka 1260 päewa, mis eelwimetatud aja wõtmeks on.

neid kümme sarwe kui tulewikus walitsemahakawaid riikijid, waid ka seda suuremat Kristuse wastast sarwe, mida ta Ilm. 13, 1—7 kirjeldab, kui teist Kristuse wastast suurwõimu uueseaduslikel ajal. Ajalooteadlase, Bengeli, õigel järeldamisel „saab weikesest wõjust suur puu. Weikene sarw, millel olid inimesefilmad ja suu, mis suuri asju rääkis, mis Daniel neljandama elaja pääs nägi, saab Joannese nägemises iseäraliseks metsalikeks.“

Rooma ilmarõim, mis keisriwalitsuse päiwil nii jäledalt ja weriselt oli kristlasi tagakiusanud, pidi lendawamoo „wäe- aujärje- ja meelewallana,“ weel sallimatamale järeletulijale üleantama, mis kumme osariigi keskel üleilma walitsewaks

õdimus pidi saama, mida 42 kuu jooksul pidi püha rahwa rõhumiseks tarvitatama. Uuseaduseaegset tagatiusamise aega seletatakse veel kolmat korda 3lm. 13, 5 kui: 3½ aega — 42 kuud — 1260 päeva, ehk prohveetlike ajaarvamise järele 1260 aastapäeva. Tarieli poolt ülesantud 3. ja ½ ajast on 1260 prohveetlikku päeva saanud, mis on lähedas ühenduses temast nimetatud 1290, 1335 ja 2300 õhtu ja hommikuga. Seesama enesejumaldamine, mis Rooma Cäsarite juures nii filmapaitwalt walitses, seesama tagatiusamise waim, mis esimistel aastajadadel igal pool kristlasti nende usu pärast ärähawitas, pidi ka pärast Rooma riigi jagamist sellesamas Rooma walitsusõdimus 1260 aasta jooksul awalikult saama. 1260 aasta järele pidi see walekristu e õdim ise wangi wiidama — niisama nagu see õdim oli püha rahwast wangi stanud ja surma haawa saama, mis aga pidi kõikide imestamiseks araparanema. Sell ajal, see on 1260 aasta lõpul, pidi kolmas Kristusewastane ilmawõim ilmanäitelawal ülesastuma, paistes väljaspidi waga lambana, kuid tõelikult enda sisemuse poolest ja täiele arenemisastmele jõudmisel, lendama mao lõnet ja tegusid ilmutama ja waleprohwet olema.

See taewalik imetegu — mis ka Jehowa lasti Elijast wõitu saada Baali prohwetide üle, pidi lõpu ajal waleõperusel toeks olema — seda kiinitama: waleprohweti käsul pidi tuli taewast maha langema ja see läbi pidi suurem osa maaelanikka Rooma aujärjel asuwat terweks saanud walitseja kumardamisele saadetama. Kõik need, kes selle iäsu alla ei olanda, ei pea wõima osta ega müüa ja neid peab äratapetama. Selleks, et seda Rooma wõimu omaandajot 666-lijest arwust diete tunda, mis tema wõimu nimi wäljaandwat, olla iseäralist tarkust tarwis. 3lm. 13, 11—18. Seitsemekümne aastanädalase ajajärgu algpoolet tõusid ülesse ristija Joannes, Kristus ja tema opostlid et kolmekordses

kuulutusetäiuses Messialist õnnistusetäiusst kuulutada ja ewangeliumikuulutamise läbi awalikke idearmastajaid waimulikku Israelina koguda. Niisama peab ka Jumal 3lm. 14, 6—12 järele, lõpuaja täiusel, misugune aeg kõikide prohveetlike aegade lõppemise läbi tunda antakse, kõigile maailmale lastma kuulutada, et ainult teda peab kardetama ja — usu läbi tema Poja sisse — temale au antama, tähelepannes „et tema kohtutund on tulnud.“ Selle igawese ewangeliumi kuulutamise läbi peab saama kõik maailm hoiatatud ja Jumalale üks püha rahwas walmistatud, kes, wastandina metsalifekumardajatele, Jumala käsusõnu ja Jesuse usku peatwad.

Kohe pääle nende kogumise nägi Joannes walget pilwet ja selle pääl inimesepoega, kelle pääd kuldne kroon ehib, ja käes terawat sirpi hoiab „sest et leikamise tund sulle on tulnud, sest et maa wili on walmis saanud.“ Diged kogutakse küpsede wiljawihkudena taewa aita, kuna selle ajani elawad hõelad küpsede wiinamarjadena surutõrres puruksõikutakse. . . Siis saawad nii meremetsaline kui ka waleprohwet ühes enda poolehoidjatega nuhtluse: nii nagu nemad püha rahwa werd on lastnud ojadena woolata, peawad nad nüüd wastasiikku iseneeste werd jooma, ja kõik linnud, mis taewa all, peawad enda kõhud täis sõõma nende lihast. 3lm. 19, 16—21. Inimestest tühjendatud maakeral, mida saatat oma äraelitamise läbi korda saatnud, peab teda ennast nüüd tuhanded aastaks wangi pandama. Nii kui ärähawitatud Juudamaal, tema elanikkude seitsekümneaastase wangipõlwe aja jooksul, rahu- ja hingamise aeg walitses, niisama peab ka sellele wanale maakeral, mis enda 6000 aastase kestwuse ajal Jumala hingamise päewa lõõpawana jalgega tallanud, tuhandaastane hingamisaeg osaks saama, kus saatat ühes enda abilistega — langenud inglitega — peawad nõnda tegewufeta olema, kui oleksid nad tõelikult ahelatega seotud wõi wangistatud. Järgneb.

Õpulik arweteõidendus ida- ja lääne rahwaste wahel.

Mis tähendawad sündmused kauigel idas.

Wiimane sõda, see päris ilmasõda, mis kõik maailma rahwad enda keerdu tõmbab, on alles tulewikus. See ei ole mitte mõne jampsiwa pessimisti mõttekujutus, waid esimata Jumala Sõna õpetus, kelle film tulewaid sündmusi ettenägi ja mis ta lasti prohweite läbi üleskirjutada tulewate põlweede jaoks. Tema sõna ütleb et jumalakartmata olek ja kurjus wõiwat wõimust rahwa seas ja lõpeks tormata kõik rahwasugud,

ülesõhutatuna pimeduse wägedest, wastasiikku sõjamõllu, mille ägedus Euroopa sõja kaugele enda warju saab jätma.

Wiimsesse sõtta, mida Biibel Harmageddoni sõjaks nimetab, ilmutawad kõik rahwad endi saatust otsustama ja sääl saawad nad kõik häwitatud.

See saab olema usulik-politiiline sõda ja nimelt saawad nõndanimetatud kristlikud wõimud

felleks sõdima muhameedlaste ja kauge ida rahvastega, et neid ära võita; kuid jääl ei jää üksi võitjaks. Meieaja sündmused näitavad selgeste, et see lohutav päev, mill üleüldine maailma ajalugu lõpetatakse, ei või enam kaugel olla. Saatame järgnevalt, mis sõitjad ja sõigewägewam meile selle kohta ütleb.

Meie loeme järgmist: „Ja kuues ingel waldas wälja oma kausi suure Wratti jõe peale, ja tema weji kuwas ära, et kuningate tee, kes päewatõusmise pool on, oleks walmistatud. Ja mina nägin, et lendama maa suust ja metsalise suust ja waleprohweti suust kolm rojast waimu otsegu konnad wälja tulid. Sest needsinatfed on kurjawaimude waimud, kes imetähti teewad, kes wälja lähewad maa ja kõige maailma kuningate juure, neid kõigewägewama Jumala suureks päewaks sõtta koguma . . . Ja tema on neid totku kogunud ühte paika, mis Ebreja keeli Armageddoniks hüütakse.“ Ilm. 16, 12—16.

Siin on meil jutt Wratti jõest, miska muhameedlaste wõimu ettekujutatakse, Aasia wõimud (kuningad päewatõusmise poolt) ja ülejäanud rahwaste wõimud. Nii kui wanaste Palestiinas, Meggido mäe juures (see on mägi, mida Harmageddon tähendab) „kõik Sisera sõjawägi langes mõõga-tera läbi; ei jäänud ühteinuski üle“ (Kõhtum. 4, 16; 5, 19—20), niisama jugune saatuse ootab kõiki sõjawägesid wiimases ilmaõijas. Sel hirmsal ajal, kus kõik sõjawäed, täidetud piiritu wihas, üksteist wastastikku hõwitatavad, saab ilmuma kuningate Kuningas, Kristus, oma taewaste wägedega, et enda ustawaid lapsi ärapeasta ja jumalakartmatuid ärähäwitada. Jumala sulane, Jeremia, kirjeldab seda aega öledes: „ . . . ma ei või wait olla; sest minu hing kuuleb pahua healt ja sõja karjumist. Häda häda peale hüütakse, sest kõik maa on äraraisatud . . . Ma nägin maad, ja waata, see oli tühi ja paljas; ja taewa poole, ja sellel ei olnud walgust. Ma nägin mägesid, ja waata need wabisefid, ja kõik mäekünkad kõikusid waljuste. Ma nägin, ja waata, ei olnud üht inimest, ja kõik linnud, mis taewa all, olid ära lennanud. Ma nägin, ja waata, wiljaline põld oli kõrb, ja kõik tema linnud olid mahakistud Jehowa ees, tema tulise wiha pärast.“ Jer. 4, 19. 23—26.

Sell ajal, kui rahwad wiimase sõja jaoks ettevalmistusi teewad, ütleb Jumala Boeg oma rahwale: „Waata, ma tulen kui waras; õnnis on see, kes walwab, ja hoiab oma riideid, et tema ei käi alasti, ja et tema häbi ei saa nähtud.“ Ilm. 16, 15.

See hoiatus on täna tähtis kõigile, kes endi Kuningat ootawad.

Ilmalikud suled kirjeldawad wiimast wõitlust.

Koledat ja werist maailma ajaloo lõppu oleme meie, kui rahwas, alati kuulutanud ja seda selge Piibliõpetuse põhjal; kuid paljud wastasid see pääle ainult pilkawa, paremal juhtumisel kaastundliku, naeratamisega.

Kuid täna astuwad üles juba ilmalikud, lained, eluküpsed sündinusi tähelepanejad mehed, kes küll waewalt prohwetikuulutusi arwesse wõtawad, ja juhivad kõikide tähelepanu nende põnewate rahwuswaheliste küsimiste pääle, mille lahendamiseks kõik maailma tarkpääd wästinatalt tegewad, ja millised hädaohud kõik maailma ähwardawad. William Randolph Hearst, Ameerika kõigejuuremate ajalehete omanik, maailma olufordade terasem tähelepanija, awaldas, 29 sept. 1922 a. Chicagos ilmumas ajalahes „Gerald and Examiner'is“ artikli, lähedal ja kaugel idas arenewate sündmuste kohta. Eht küll artikkel kannis pikk on, tahaksime siiski kõik selle siisu lugejatele ette tuua. Herra Hearst kirjutab:

Kristliku Ameerika rahwas, hääd lddanikud, kes teie õhtumaa hariduse wilja kasutate, pöörake enda tähelepanu sündmuste pääle kauges idas.

Ärge mõtelge, et need sündmused teid sellepärast ei puuduta, et nad wäga kaugel on! Need sündmused on meile tähtsamad, kui palju teisi, mis meie umbruses. See puutub meisse rohkem, kui Euroopa sõda. Euroopa sõda oli sõda walgete rahwatõugude wahel, kristliku, nõnda nimetatud siwilisjeritud rahwaste wahel, nii midagi perekonna tüli taolist, sellepääle waatamata, kui kole ja digustamata see oli. Kuid sündmused lähedas idas wõiwad saada suurte rahwatõugude wahelise sõja — tõelikult juure — ilmaõija alustajaks, mis wõib lahtipuhkeda ida- ja õhtumaa rahwatõuade wahel — sõda mõdraste usutunnete, elukommete ja kõlbluse sütitusel, nende hariduspõhimõtete ja majandusliste olufordide wastu, millest meie olemasolek tingitud. Meist sündmustest wõiwad wäljaareneda idamaa häwitushood, kollane hädaohu niisugused hirmu, tapmise ja häwitamise lained, mille all Euroopa siis kannatas, kui Atilla oma hunnlaste parwedege walgete rahwatõugude kallale tormas ja kui türklased enda Muhamedi usku, metsikus usuhullustuses, kuni Wieneri wärawateni laialilaotasid.

Kui läheda ida seisuford veel praegu niisuguse üleujutamise algus ei ole, siis on need sündmused wähemalt tõelise hädaohu eelmärguks, näituseks, millest peame mõistma, et niisugune hädaohu on kindlasti wõimalik.

Türklasted on mõitu saanud Arelamaa üle ja enda julgust terastanud, kreeklaste ja teiste walgetõulise rahwaste werewalamise läbi Smürnas.

Türklastel on küllalt julgust olnud wäljakuuluda Euroopa kõigetugewamaid sõjawägefid, wastuhakates Prantsuse, Itaalia ja isegi Inglise sõjawägegele. Itaalia pidi awalikult tunnistama, et tema Türgi wõgedele wastupanna ei suuda. Prantsusmaa oma 3,800,000 mehelise sõjawäega ei taha oma jõudu millestki muuks kulutada, kui Saksamaa häwitamiseks.

Inglismaa on sajad miilid eemal oma toetuspunktidest ja ei wõi pea millegi muu, kui enda merewäe peäle, toetada, tagasitõrjudes Türgi wägefid ja kaitstes isiwiliseeritud, kristlikku (P. „L. S.“ toimetus) Euroopat wõimalikul korral esimise löögi wastu — mis igal juhtumisel esimine sellekohane märguandwine — idamaa hädaohu eest.

Kus on kindlused, mis kaitseksid haritud Euroopa seisukohta? Kus on suured kauplused rahwad, mis kujutaksid esimest keitsewõdd idamaa pääletungimiste wastu? Suur Austria-Ungaria wõim, kes 200 aastat tagasi Türgi häwitushood tagasi tõrjus, on nüüd häwitatud, wõimukaotusele määratud, jagatud wäikesteks, wõimetuteks riigikesteks, mis ei suuda wastu pidada ühendatud idawõimudele.

Kus on Saksamaa? Sõja läbi nõrgestatud ja uueste jalule tõusmises talistatud, kaitsewäe pidamise õigused kaotanud — wiimane kui majandusline tõuaatom häwitatud . . . Kus on Wenemaa? Ühenduslaste tegewuse läbi eemale aetud, millest ka meie enda mõistmatuses osawõtnud; tagasitõrjutud ühendusest teiste Euroopa rahwastega, nii et tema praegu igat wõimalikku ühendust Aasia kollase tõuga otsib . . . teda on nõnda kaugale aetud, et meie kõigeparemast sõbrast ja tugewamast kaitsewallist, idapoolt kallale tungijate wastu, rüüd idamaalaste liitlane ja Euroopa waenlane on saanud.

Kui juba neil kolmel suuremal walgetõulisel rahwusel üle jõu on wastuseista ühsolewale Türgile ja teda feelata jällegi lõuna-idasse sisetungimast, kui kaugel küll peaks see aeg olema, kus teistele idamaa rahwastele Euroopa wõimetus awalikuks saab, kus nad endid ühendawad ja — kui mitte just tohe kallale ei tungi — siis ometi Euroopale wastu tõrguwad? Kui kaua omab siis küll veel walge tõug walitsust maailma üle? Kui kaua saab wõimalik olema hoida sõja eest, ühendatud Aasiaga?

Walge rahwatõug teeb wälja kaks wiendikku kogu maailma rahwajoojt ja kui Wenemaa — osalt aasialik ja osalt euroopalik — on sunnitud ennast ühendama Aasia rahwastega, siis wähe- neb sealäbi weelgi õhtumaalaste arw, kuid idamaalaste arw suureneb selle wõrra.

Wõimalik ja tõenäoline on, et praegu veel ei ole aeg ega wõimalus, kus idamaalaste kallale tungimist teostatata, aga selle täideminemise wõimalus on selge uendele, kes kuigi palju minewikku tunnewad ja kellel ka tulewikust arusaamine on.

Selle tulewa suure sõja iseloomus on niisama selge. See libe waen, mis peitub Aasia rahwaste wastu, on päewaselge. Idamaade sõjawägede kole meeskus ja werejano on üldiselt teada . . . Kristliku Ameerika mehed ja naised, haritud Ameerika kodanikud, juhtige enda tähelepanu läheda ida poole ja mõtelge: mis jääb tänna sünnib, wõib kord meie rannal juhtuda. Meie ei taha sõda, aga see et teda ei soowita, ei kõrvalda veel mitte sõda.

Sõda on olemas — tõugudewaheline, ujuline, see kõige meeskum ja werisem sõda on küpse Aasia ja Euroopa wahel nõrgestatud ja osadeks jaotatud Euroopa oleks waeralt wõimaluses lööki tagasitõrjuma . . .

Selolew kirjatuft wõib anda palju ainet järelemõtlemiseks. Wõimalus, et idamaa rahwad, iseõranis muhamedlased, walge rahwatõu kallale wõiwad tungida, ei ole kellegi peaaegu sunnitus, waid selle tõenäolikkus kaebab iga päewaga ja kõik maailma seisuford näib selle peäle tähendawat.

Hõrra Hearsti ütetus: „Kui läheda ida seisuford veel praegu niisuguse üleujutamise algus ei ole, siis on need sündmused wähemalt tõelise hädaohu eelmänguks, selgeks näituseks, millest peame mõistma, et niisugune hädaohulik seisuford täieste wõimalik on,“ on tähelepanemise wäärt.

Mis prohwet ligi 1900 aastat tagasi nägemises nägi ja üleskirjutas, selle täideminemise wõimalust ja aega tõendawad tänna maailmas walitsewate olufordade tundjad elutüpsed poliitamehed.

Kõik see näitab, et meie pühast kirjast teada antud inimesejoo ajaloo lõpujargus elame ja et Kristus, kui kuningate kuningas, peagi saab ilmuma, et oma jäädawat riiki ülesseada maapääl. Palwetame tänna suurema igatsusega ja sügawamas tundes: „Tulgu meile sinu riik!“ ja walmistagem endid Kristuse tulemise wastu.

R. A. D.

Kas on meil tarwis uut ewangeliumi?

Kas on ewangelium oma uuendawa ja maailmawõitwa wäe kaotanud? Kas tarwitab haige maailm ja haawatud inimkond, kelle armawata haawadest weri woolab, uut ewangeliumi enda arstimiseks? Kõige selle pääle peame otjastawalt „ei“ ütlima. Kuid ülewel etietoodud küsimise kõigekõlgne läbikaalumine ei ole siiski ülearune, waid wõib meid ülesõhutada kuulutama sedasama wana ewangeliumit Jumala Pojast, Jesusest Kristusest, pühalikuma tulijusega 20 aastajata olufordade ja tarwiduste kohaselt. Meie ajal, kus maailmas palju suuri, siiamale olemataid muudatusi on sündinud, kus kõik kõigub ja praguneb, kui nihkaks maailm oma alustelt, ei wõi imestada, kui inimesed isegi kõigepühamate ideaalse kõigutamisele asuwad.

Antiochus Epiphanes teotas Jumala templit ja olla templi altari isegi siga ohwerdada lastnud.

Samuti julgewad ta praegu jumalafartmatad ja pühitsematad salata Jumala igawesi algõdesid ja nende asemele paigutada inimlikku õpetust. Juba esimesel aastajal, apostlite ajal, oli ühtsuid õpetajaid, kes armu ewangeliumit põlgasid ja iseenesedõiguse ja teod selle asemele seadsid.

Ka meie päiwil kuulub hüldeid: „Kristus ja ewangelium on elstius!“

Uus ewangelium, mis rohkem kokkõlas on inimlike mõistusega, mis inimest enam ülistab, see on üks mõjuwamatest abinõudest inimkonna haawade parandamiseks ja maailmarahu ülesseadmiseks.

Mis mõistame meie uue ewangeliumi all?

Inimesed jätawad Jumala puutumata, sest ilma Jumalata ei leia inimene rahu; aga praeguse aja arenenud mõistus kujutab endale ette Jumalat, kes küll kord maailma on loonud, kuid kes praegu kõigesuuremas erapooletuses selle maailma kohta on ja kõik maailma korralduse on jättnud täiussele arenewa inimese hooleks.

Inimene olla praegu täieline maailma peremees ja juhtija. Niisugune Jumal, nagu seda Piibel meile kirjutab, kes alati maailma ülewelpidamisega tegewuses, ilma kelle teadmata ei lange ükski warblane katusele ega juustjalarw pää päält; kes ühesarnatselt kõikide eest hoolt peab, nagu seda 139 Paul kirjeldab, niisugust Jumalat ei taha praegune inimkond mitte tunda. Püha kiri, see raamatute raamat, see inimesesoo kallim warandus, ei leia aset uues rahwameelses ewangeliumis. „Loodus ei ole mitte kõige-

wägewama Looja sõna läbi esile ilmunud,“ üeldakse pea igal pool. „Meie teame paremine, kui eel meid elawad rahwapäiwed; meie teadlased on seda kõik järeleuurinud. Meie teame, et maatera on esileilmunud uduloguust ja mõõtmata aja kestwusel jelleks arenenud, mis ta praegu on.“ Kõikide üle ulataw kurwajärelusline patulangemine on inimeste meelest muinasloots jaanud. Piibli õpetuse wastaseid ei leidu mitte üksi nõndanimetatud harilikude kodanikkude waid isegi waimulikkude meeste seas. Üst, piibli Jumalast sisseandmisesse, on ammugi kadunud. „Meed pühad mehed, kes piibli ütelse järele on kirjutanud, juhutatud pühast Waimast, ei olnud enam püha Waimu mõju all, kui meiegi täna,“ ütleb praegune usuteadlaste klass. Järjekult ei tarwitsa meie Piiblit enam au sees pidada, kui ükski misjugu praeguse aja kirjaniku kirjatõid.

Praeguse aja ewangeliumi mõiste ei tunnista mitte, Jumala Poega, kes aja täiusel inimlikku lihaste tuli. Tema isikut, tema tõelist elu maailmas ei saada mitte salata, sest siis peaks ju kõik ajaloolised teated waleks tembeldatama. Et tema 1900 aastat tagasi Palestiinas elas ja õpetas, ning et teda lõpetks risti löödi oma waenlaste poolt, on ajaloolised tõesjad. Aga et see Naatsareti Jesus Jumala Poeg oli, nagu tema ise seda alati tõendas, see ei ole usumise wääriline. Ja ta oli küll jumalik isik niisama, nagu meie kõik oleme, aga mitte iseäraliselt Jumala Poeg. Et Kristus neitsiit sündis on praeguse modern maailmale suureks komistuseks. Ühes sellega ei tunta ka tema suure ja aulise löö tähendust. Aralunastamine Jesuse Kristuse, kui wigata Talle were läbi, jääb seega tõieste warju. Õndsaksjaamist Kristuse were wähetallitusel ja usu läbi tema sisse, ei õpeta uus ewangelium mitte; iseloomu arendamise läbi õndsaksjaamine on praeguse maailma hüüdsõna. Püha kiri aga õpetab: „Armust olete teie õndsaks jaanud, usu läbi ja seda ei mitte teie käest; Jumala and on see; ei mitte tegudest, et ükski ei pea kiitloma.“ Ew. 2, 8. 9.

Kas on meil tarwis uut ewangeliumi?

Nii kui selle artikli algusel, nii tahaksime weel kord otjastawalt „ei“ üelda. Jumalikkus waates ei ole iga ajajärgu jaoks ise ewangeliumi, waid jumaliku ewangeliumi hüütakse „igaweseks ewangeliumiks.“ Jlm. 14, 6. Kalatia rahwale kirjutab Paulus üteldes:

„Mina panen imeks, et teie jellest, kes teid on kutsunud Kristuse armu läbi, nii pea endid lasete ära pöörata ühe teise ewangeliumi poole. Ja teist ei ole ometigi, kui aga et mõningad on, kes teid segaselt teevad ja tahavad Kristuse armuõpetust teiselt pöörata.

Agaga ehk meiegi, ehk üks ingel taewast teist armuõpetust teile peaks kuulutama peale selle, mis meie teile oleme kuulutanud, see olgu äraneeatud.

Õtsegu meie enne oleme ütelnud, nõnda ütlen mina ka nüüd jälle: Kui keegi teile teist armuõpetust kuulutab kui seda, mis teie olete saanud, see olgu äraneeatud.“ Kol. 1, 6—9.

Minult see igawene ja wana ewangelium näitab meie Jumala imeliist armundõu inimeliseo kasuks ja ärapäästmiseks. Wana seadus tutvustab meid selle plaaniga, mis Jumal meie äralunastamiseks seadnud; Iisraeli rahwale antud ohwri teenistus oli eeskujuks, Kristuse tõelise ja Jumala ees maksma ohwri päale. Uus seadus näitab, kuidas Jumala igawene armundõu Jeesuse Kristuse, elawa Jumala Poja, läbi täide saadeti, kui ta ristil pääl surres hüüdis: „See on lõpetatud!“

Ewangeliumil on weel täna seefama wägi, mis temal ilalgi enne on olnud. Paulus ütleb: „Sest mina ei habene mitte Kristuse armuõpetust, sest see on Jumala wägi õnnistuseks igawehle, kes usub, nii hõsti Juuda mehele esite, kui ka Kreeka mehele.“ Rom. 1, 16. Ewangeliumi tunti minewikus Jumala wäena ja niisama on see ka praegusel ajal. Igaüks, kes ka praegu seda igawest ewangeliumi, tema muutmata kujul, usub ja wasturõõtab, wõib ka täna tema wäge maista ja tunda.

Oh et ka praegune kristlik maailm Betleemi sündmuse õiete mõistaks ja teaks, mis tema rahule tarwis lähed! Meie, nii ihuliste tarwiduste rahuldaja, kui ka waimliste walude wai- gistaja on ewangeliumi tema algkujul; ilma sellela ja teistluguste abindude läbi, ei jõu inim- kond ilalgi allikale, mis tema sisemist janu kustutaks.

Sellepärast ütles Kristus: „Minge kõige maailma ja kuulutage armuõpetust kõige loomale (loodolewustele). Kes usub ja teda ristitakse, see peab õndsaks saama, aga kes ei usu, teda peab hukka mõistetama.“

E. G. ai netel

„Pühade jäänuhed.“

Selle pealkirja all mõistame meie surnud inimeste luid ja kõdunenud jäänuhid, mida suur hulk inimesi jumaldab, see on: nende ette kummardab, neid suudleb, nende imeks tegewat wäge usub ja pühade isikute mädanemata osadeks tunnistab. Suure Jumala film on seda juba kaugele ette ära näinud, et inimesed kaduwale ja patusele loodusele jumaliku au saamad andma, ning on neile annud sellekohase hoiatuse nii wanas kui ka uues Testamendis. 5. Moos. 4, 15—19. Room. 1, 21—25.

Sellest hoiatusest hoolimata on tänapäew weel suurem hulk maailmas nõndanimetud kristlasi, kes endi usukombeid teostades, „hukkamata Jumala auu, kaduwa inimese... kuu sarnatseks, muudawad ja „pühade jäänuhid“ kummardawad. Kui nüüd inimesed tema hoiatust tähele ei pane, siis paneb Jumal „kohtu nõõriks ja õiguse waekausiks; aga rahe peab wale-warjupaiga ära kautama.“ Jes. 28, 17. 18. Oma sõna teostas ta juba Juuda kuningate ja preestrite luude ehk jäänuhete ärakautamise läbi, mis sel ajal austati ja kummardati. Loe Jer. 8, 1—2. Ka õnnistegija päiwil

leibus weel neid ilustud haude, kus surnud prohwetite luid hoiti ja austati; kuid Jeesus kuulutab nende austajatele jumaliku „häda“. Matt. 23, 27. 29.

Meie aja protestantlasele näitab see lugu küll wõõras, kurb ja wastil olema. Agaga otse see peaks teda mõtlema panema, kui rumal ja mõtlemata on see ütelda, mida paljud kardawad: „Mis usus ma sündisin, selles tahan ka surra,“ ja jälle: „igas usus wõib õndsaks saada.“ Seda ütleb ka järgmine usu-klass, kellest nende ridade kirjutaja ühe kurwa pildi pealtnägija oli.

See oli 1920 ja 1921 aastal kui Nõu- kogude Wenemaa õõil pühade hauad, lastis lahti wõtta ja nende luud ning jäänuhed walge ette tuua. Nende seas oli ka esimene Irkutski ülempiiskopp Innoentii, kes ligi 200 aasta eest Irkutskis maetud ja pärast surma üle 100 „imereõ“ teinud, teda kohalil elanil nii wäga austas ja tema kuu igõs toas kummarduseks üles pandi. Tema ihu tunnistati kõdunemataks. Tema kiristu, mida tema nime- lises kloostri koopas alal hoiti, tarwitati arsti- rohuna. Iseäranis näis hambahaigete ust selle

hise juur olevat, sest kirsi kusti haiged hammastega finni võtsid, oli aja jookful täieste ära näritud.

Nimetud pühade jäänused lastis walitsus ka wälja wõtta. Suur hull kogus uudishimulisi, aga weel rohkem oli kummardajaid hana ümber kogunud. Wiimastele anti täieline wabadus jäänuste juures oma usu kumbeid täita. Sellest hoolimata, et arstlik komisjon ära oli näidanud, et ainumastki kohta mädanemata ei ole, waid lödunenud raswa ja lihaste kudede kord, mis puudutates ära pudenes, weel ühes seiswaid fonte kattis, ei kaotanud rahwas oma pühaduse ega jumaldamise tunnet.

Uksteise järele lastis korrapidaja munt inimesi laua juure, mille peale skelett (fondikawa) oli paigutatud. Iga mööbaminew palwetaja suudles luu-kere jalgu, põlwi, käsi mis rinna peal seisid, ja otsaesijit. Sagedast suudlemisest muutusiwad nimetatud kohad läikwaks ja inimese tundmusele wastifuks. Selle järele andis munt weel palwetajale tüki watti kaasa, mida ta enne oli suudeldud kohtade wastu ära nühtinud ja millega jälle palwetaja oma haigeid kohte hakkas hõruma.

Kui suur on weel waimulit pimedus! Ewangeliumi walgust on suured pimeduse müürid weel takistanud. Aga suur Jumal on wiimsel ajal, wiimaste suurte sündmuste läbi, pimedust selgitanud ja prohwet Jeremia 8 p. ettekuulutust tõeks teinud. Wene walitsus lastis need luud, „mis nemad on armastanud, ja mis nemad on teeninud, ja mis järel nemad käinud ja mis ette nemad kummardanud“ Irkutskist arawia, et „neid ei pea jälle kofku korjatama ega maha maetama.“ Jumala sõnad, lähewad alati tõeks.

Jäänuste austamisega on lähemas ühenduses weel pildi austus. Ka see käib otse teise käsu ja Jumala sõna wastu. Aga sellest hoolimata antakse neile au, mis ütspääinis elawa Jumalale kuulub. Isegi nii kaugele on waimulit kurjus löinud, et ta jumaliku ihu ning werd piltide, eht kujude maalis ütleb peitawat. Kääsolewal aastal läks nende sündmuste kirjeldajal korda, ühes kujudega ilustud kirikus, waimuliku koozolekut ära pidada millest rahwas ja üks waimulit isik osa wõtsiwad. Mitme küsimise ja kostmise järele pani preester mulle ette küsimise, kas ma tunnistan, „et Jeesus Kristus on liha sisse tulnud? (1 Joan. 4, 2. 3), kus juures ta käega Kristuse kuu peale näitas. „Kuidas, kas teie usute et selles kujus, mis puust, wärwist ja hõbedast tehtud, siis weel Kristus liha kujul peaks peituma?“ küsifin ma imestusega. „Kui teie seda ei usu, siis ei ole teie Jumalast,“ wastas waimulit. Peale mõne

piiblisalmi ettelugemise, mis kujude, inimeste ja isegi taewa inglite kummardamist ära teelawad, lahkusin ma koozolekult. Umbes kaks tuud peale tähendatud koozolekut tegi Jumal oma sõna jälle imelikul kombel tõeks. Tema ei lasse ennast pilgata ega oma au, mis loojale kuulub, mitte loodud asjale auna.

Walitsus eht ilmalit wõim, mida prohwetlik teel „sarwets“ nimetab Tan. r. 7, 24. lastis kõigis kirikutes, kus inimese ja Jumala kujud olid. kujude kuld- ja hõbe ehted mis küll kui nende „liha“ wõid pühade „ihu“ efitama pidiwad wõõrandada. Niisugused sündmused korduwad meie päiwil mitmes maailma riigis, et walitsused eht „sarwed,“ kes enne „naisi“ see on kirikut ülewal pidasiwad, nüüd teda „wihtawad“ ja „wõtawad“ teda pümpaljaks ja alasti teha, ja jõowad tema liha, ja põletawad teda ära tulega.“ Kirikute hõbe ja kuld kui ka kõit liikum ja liikumata warandus on ja saab ära wõetud ja riigi kasutada antud. Kuidas wõis niisugune pöörddepunkt meie ajal ette tulla riiklises ja usulises elus, kus ju mõlemad, nii riik kui ka kirik, ühest „kristlikust“ koolist on wälja tulnud? küsiks eht mõni. Selle peale laseme jumalikt tarkust wastata. „Sest Jumal on nende südamesse annud, et nemad peawad tema nõuu järele tegema... kuni Jumala sõnad saawad lõpetatud.“ Ilm. r. 17, 16. 17.

Prohwet ütleb, et Jumal selle ülesande nende südamesse ou annud. See tähendab, et nõnda kui Jumal wanasti, Meda-Persia walitsuse ajal, Korest kuldse Babeli riigi häwituseks tarwitas, nõnda ka nüüd meie ajal jälle praeguse aja riigiwõimu selleks tarwitab, et waimuliku Babiloni purustada. Otse seesama wõim, kes selle „naise“ wiha-wiinast, see on õpetusest, kiriku rüpest on joobnuks saades wälja tulnud ja nüüd teda wihtama hakkab. Joobnud olek aratab loomulikult wiha ja kättemaks-mise himu, mis ka nüüd püha Kirja põhjal näitab kätte jõuduud olema, mis ka Ilmutuse raamatu 18 peatükil selgeste näitab.

Meie ajast on deldud, et „need finatsjed on kättemaksmise päewad, et kõit peab tõeks saama, mis on kirjutud... et seesinatse põlwe rahwas ei lõppe mitte ära, kuni see kõit saab sündinud.“ Luf. 21, 22. 32.

„Aga õndsad on teie silmad, et nemad seda näewad, ja teie kõrwad, et nemad kuulewad,“ mis Jumal ütleb oma rahwale, kes selles segaduses weel wiibib: „Mine temast wälja mu rahwas, et teie mitte ei saa osa tema pattudest, ja et teie ei saa midagi tema nuhtlustest.“ Ilm. 18, 4.

Kodukoldele.

Ella Simpson ümbruskonna walgustajana.

G. L. Daylor.

(9 järg)

Kui nemad sel õhtul piibliuurimise olid lõpetanud, siis juhtis pr. Simpson tähelepanu ühe asja pääle, mis Ella temale ärastetanud. „See rõõmustab mind väga, et ma nüüd tean, et Heinrich kord ülestõusmise hommikul just niisamasugusena ülesäratatasse, nagu teda hauda pandud, see on: tema ei kaswa mitte suuremaks, ega muuda ennast mitte,“ ütles ta. Kui see teifiti oleks, siis ei tunneks ma teda enam; aga nüüd tean ma, et ta minu endine armast laps saab olema. Mina tulen ka pea teile ja jutustan seda teie mammale, kes oma poja pärast rääkimata kurb, ja mõtleb, et nagu ta järsku oma pattude sees suri, tema praegu pörgu piinas waewleb.

„Aga see ei ole mitte nii; tema lihtsalt magab.“

„Tulge, pr. Simpson, ja tehke seda!“ ütles prl. Spengler.

„Tulge meile piibliuurimisele, meie ootame igatsusega!“

„Spengler, teie tütar kutsus meid õhtuks siia; ehk täna küll kõwa külm väljas ja mina külmaga väljastäimise sõber ei ole, mõtlejin selle siiski enesearmastuse olemat, ja sellepärast olen nüüd siin,“ ütles h-ra Simpson, kui ta Spenglerite elutoas istet mõttis.

„Aga, Simpson, kui sina oleksid kuulnud, kui elawas tõnetujus Grete eila õhtul teilt tülles oli, siis ja ei oleks külma taktistust arwele mõtlnud.“

Tema rääkis 20 minuti jooksul rohkem Piiblist, kui ta seda 20 aasta tesses on teinud ja kui mina wiimase 20 aasta sees olen kuulnud — mõtlen ma.

Mina ei mäleta õieti, mispääle see kõik oli sibiitud, aga sellest sain ma aru, et sina olla oma tubakatariwitamise mahajätanud, leides midagi uut õpetust inimese hinge kohta. „Aga meie ei ole sellega rahul, et ainult teie, mehed, ijelastis jutustate,“ ütles prl. Spengler; „mina sooviksin et prl. Ella enda piibliuurimisega jatkaks ja pääle muu ka minu mammale tõendaks, et meie Georg praegu pörgu piinas ei waewle.“ „Ella, kui teie teate, ja seda mulle piiblist tõendada

õidite, et Georg pörgu piinas ei ole waid teadmata olekus magab, siis kergitaksite seega palju minu kurbtust,“ ütles prl. Spengler.

„Seda teeksite ka minule,“ ütles pr. Grete. Herra Spengler näris oma tubakatükki wähe elawamalt, kui harilikult, kuid jäi siiski rahulikult.

Terwe ümbruskond teadis, et tema oma poja õnnetuma surma järeldufel mitte üffi tubakat rohkem ei tarwitanud, kui ennem, waid ka enam joomastawaid jooksi armastas, et seega oma kurbastust unustada püüda.

„Spengler, kui sull midagi selle wastu pole, siis mõistime enne piibliuurimist lühidalt palwetada“ ütles h-ra Simpson Ettepanek kiideti majarahwa poolt poolt hääks.

Simpson palwetab tõelise elawuse ja südamlikkusega.

Broua Spenglerile olla see palwe üks kõigemõjuwamatest olnud, nagu ta pärast ütles, mida ta kunagi kuulnud.

See palwe oli troostiks ja tõi tema pilwi-kesse elutaewasse mõnegi walgusekiire. Palwe sisaldas soowi et Jumal neile mõista annaks tema sõna sügawusi ja et tema õnnistus selle maja pääl hingaks, kus piibliuurijad kokkutogunud. Kui palwe lõppes, kuulis h-ra Spengler ennast waljusti „aamen“ ütlemat, mille pärast ta isegi ehmatas, et nõnda ennast oli unustanud. Broua Spengler pühkis pisaraid palgelt.

Ella alustas enda piibliuurimist seda lühidalt korrates, mida nad juba enne Gretega uurinud.

Ta näitas, et inimene ei ole loodud suremataks; et inimene ainult usu läbi mõib igawest elu omaudada; et kõik inimlik olemus surma korral hauda asetatakse, ja et Jeesus oma tulekul tõelidel aegadel elanud õiged oma juure mõtab ja neile siis palka maksab. „Kas olete selleks päris kindel Ella, küsis pr. Spengler, „et jurnud teadmatast unes magavad?“

Piibel õpetab, ju seda algusest lõpuni, et surma teadmatuses olekut unega wõrrelbaks.

Ma loen 5 Mof. 31, 16: „Waata, ja lähed magama oma wanematega...“ 1 Kun. 2, 10: „Ja Dawet läks magama oma wanematega...“ 1 Kun. 11, 43: „Ja Salom on

läts magama oma wanematega...“ 1 Kun. 14, 31: „Ka Neabeam läts magama oma wanematega...“ 1 Kun. 22, 40: „Ja Abab läts magama oma wanematega...“

Olgu need õiged ehk hõelad, teade kõitide surma kohta on ühesugune — nad lätsid magama. Nõnda õpetab meid Jumala sõna surma kohta. Tawet palus: „... walgusta mu filmi, et ma ei uinu surma magama.“ Saul. 13, 4. Jeremia 51, 39 räägib jumalakarimatele lõpuliikust surmast, et nemad peawad „uinuma magama igawest und ja ei mitte enam üles ärkama, ütleb Jehowa.“ Jeesus ütles Satsaruse kohta et Tema magada, aga hiljem et ta olla surnud. Joan. 11. 11. 14.

Püha mehe, Jehwanuse, kohta on hõelud, et tema „uinus magama.“ Ap. t. 7, 60. Uni on piiblik mõiste ja ütelus surma kohta, aga surmauni on täieline teadmatuus. Kes raskes unes wiibib, ei tea et aeg edasi ruttab. Imelik, kuidas siis meie õpetaja selle mõtte pääle on tulnud, et inimesel, kes surnud on, olla veel palju terawam mõistus ja teadmine, kui enne,“ ütles pr. Spengler. „Õpetaja Dreher ütles mulle alles mõni päew tagasi, et surm, mitte surm ei olla, waid üleminek ühest elust teisi,“ ütles Grete. „Aga piibel rimetab ju ometi surma uneks,“ segas h-ra Simpson wahela, „ja mina ei mõista kuidas magaja inimene võib ärkuel olla, mõtelda ja n. e.“ „Mina mõtlen,“ ütles Ella, „et kõigeõigem on, kui meie ikka seda mõõduandwaks peame, mida Jumal ütelnud.“ Pareim on tema sõna tähelepanna, kui kõigetargema inimese arwamisi uskuda.

Loeme Paul 146, 3 4: „Urge lootke mitte würstide peale, ega muu inimese lapse peale, kelle läes ep. ole abi.“

Kui tema waim wälja läheb, siis läheb ta jälle oma mulda, selsamal päewal lähewad tema kõrged mõtted hukka.“ „Jsa, ütles Grete, „eks sa mäleta, mis h-ra Dreher ütles. Tema ütles ju et ihu sureb, aga hing minna ühele kõrgemale tundmise ja teadmiseastmele üle. Siin on üks täielik wastukäiw mõte piibli mõttele...“

„Meie mäletame kõit,“ ütles pr. Spengler, „et meie õpetaja Heinrichi matmisel ütles järgmisel lauseid: „See armas laps elab veel ja ootab seda filmapilku, kus ta jällegi enda õde taelus-tada ja teda nõnda mõistma õppida wõib, mis temal siin wõimata oli. Kui see kõit on, siis on minu poeg praegu hukkaminewate seas, teda piinatasse ja pääle selle piinab teda veel see wale mõte, et ta meid iialgi näha ei saa. Ja nii peab see lõppemata olema.“

„Proua Spengler, mina loen teile ette ühe kirjakohta, et surnud midagi ei tea, see on Job.

14, 21. See kirjakoht räägib iisast, kes surnud on, järgmiselt: „Eht tema lapsi amustatakse, siis tema ei teagi; eht nemad on halwad, siis tema ei tunnegi neid.“ Üks kõit, mis tema lastele osaks saab, see ei mõju wanemate pääle, sest nemad „ei tea midagi.“ Rog. 9, 5. Nemad on haaas, unustuse maal. Nende waewad, walud ja pettumused on lõppenud. Niisama on lugu ka wäikeste lastega.

On nemad siit elust lahkunud, siis on ka nende teadmine kadunud. Loeme veel mõned kirjakohtad.

Wõtke ja lugege Roguja 9, 5. 6. Wäriwal häälel loeb pr. Spengler: „Sest need, kes elus, teawad, et nemad peawad surema; aga surnud, ei need tea midagi ja neil ei ole enam siin ühtegi palka, sest nende mälestus unustatakse ära. Nende armastus nii hästi kui nende wiikamine, ka nende kaesimine on ju kadunud ja neil ei ole elades ühtegi osa enam ühestki asjast, mis päikese all tehakse.“

Edeste, see on kõigeauulisem kirjakoht, mida ma kunagi lugenud!“ ütles pr. Spengler liigutatult. „Mina olin oma poja pärast, kes ilma surmale ettewalmistamata suri, wäga mures olnud; aga nüüd on mull tema seisuford selge. Siis tähendab, tema ei mõtle enam. Ka ei kannata ta piina, eks ole nii? See õhutab mind veel enam Jumalat armastama! See annab mulle uut lootust.“ Grete, ole hea ja loe veel kümnes salm,“ ütles Ella. „Kõit mis su käsi leiab, et sa pead oma jõudu mõõda tegema, seda tee; sest haaas, kuhu sa lähed, ei ole ühtegi tegemist, ega aramõtlemit, ei tundmist ega tarkust.“

Kui meie kõit nee mõtted kokkuwõtame, siis näeme, et see tõeline inimene, see „mina“ wõi „mina“ see mõtleja osa, see osa inimesest, kes armastab, wiikub mõi kaesib, selle järele mis keegi teinud, just see osa on mis ühes ihuga hauda läheb. Ja kui ta senna on läinud, siis on tema seal kõige oma tundmuste ja tarkusega nii kawa, kui Jumal teda kord aratab. Kas see ei ole selge kõigile?

„See paistab ühe teise mõtte ümberlõikawat, mida meie õpetaja Dreher alati tõendab,“ ütles h-ra Spengler. „Tema ütles, et kui kristlased surewad, siis lähewad nad koha auu sisse ja liidawad jäl Jumalat.“

Aga kui mina temalt küsisin, mis teewad siis sell ajal hõelad surnud nende wangistamise kohas, siis wastas ta selle pääle, et meie pidawat seda Jumala hooleks jätma. Sellepärast olen ma alati põnewas mõtetes olnud oma lahkunud poja jaatuse kohta?

Järgneb.

„Oh ei, herra, Gertrud'it ei anna ma kogu ära! Franzi, see kõigewäiksem nutaks tema järele kas wõi surnuks. Ei, see ei lähe, herra!“ hüüdis leif, äritusest punastanult.

Miiskete filmadega waatas abielupaar üksteise otka. Siis haaras proua Bodenstedt wargi taskurätiku järele ja tema mees pööras ennast nõutalt kõrwale, selles: „Siis peame muidugi kõige noorema wõtma. Meie oleksime küll parema meelega wanemat last tahtnud, aga niisugune wäikene harjub kergemalt oma uue ümbrusega . . .“

„Kas peame selle wäikese koha kaasa wõtma, wõi toote teid ise meie linna?“

„Kas Franzi wõi?“ hüüdis leif ehmatanult. „Oh herra, Franzi ei anna ma mill'gi tingimisel, ta kõige ilma eest mitte!“

„Aga mõtelge ometi, kui suureks waewaks see wäike laps teile on!“

„Waewaks? Oh ei, herra, see on mulle alati rõõmuks olnud! Franzi, sina jääd kindlasti oma ema juurele!“

Ja kiireste haaras ta lapse järele, watas teda wõttu oma rinda ja jooksis temaga tuppa, nagu tahaks ta teda kuhugi kindlasti paita wiia.

Wõõras abielupaar ei awaldanud enam uuesti endi soowi.

Liigutatult taelustas proua Bodenstedt teisi lapsi ja siis astusid mõlemad lese juure tuppa, et temaga jumalaga jätta.

Ilma. et leif ema seda oleks tähele pannud, andis Bodenstedt wäikesele Franzile oma täidetud rahapunga kätte.

Südamliku jumalagajätmise järele läks see abielupaar tulnud teed tagasi. olles haruldaselt liigutatud sellest südamlikust emaarmastusest, mille tunnistajaks nad praegu olnud.

Teekäänakul waatasid nad weel kord selle maja õue tagasi. Enda majakese ukse ees, ümbritsetud oma lastest, seisid sõbralikult termitades see tubli naine ja waatas lahkujatele järele. Päikese heledad kiired mängisid nende ümber ja ühineid selle wäikese lahutamata seltskonna õnnelikusega.

„Waata kuidas päikene oma kullakarwa kiirtega seda wana majakesi ehib!“ ütles hra Bodenstedt järelemõeldes.

„Kas ei paista see nii olemat, et isegi Jumal sellele ustawale emale oma häämeelt awaldab?“
Hermann Weber.

Uursoo osakond.

Kaks kirja.

Proua Nasalill käis, elawaid liigutusi tehes ja taskeste oma ette kõneledes, oma ruumikas kõõgis edasi-tagasi, olles õhtusöögi valmistamisega tegewuses.

Tema ootas peagi enda meest koju tulema ja selleks ajaks pidi kõik walmis olema. Proua Nasalill oli kõrge, haleda kaswuga, pruunikate, lahete filmadega, milles weelgi nooruse elawus paistis warjul olemat; kuid tema kastaniwärmilistes juustes loofesid juba hõbeniidid. Õhaseine oli weel siie, kuid äraandjad kortsukesed, tema suu ja filmade ümbruses, tunnistasid, et nooruse aastad möödas olid. Õhtusöögi valmistamisega tegew olles, paistis tema kõnna kindluseta ja saamatu olemat. Tema töötas masinlikult, waadates aeg-ajalt ühe kirja pääle, mida ta riulile asetanud oli.

Kui ta talbretnud lauale asetanud ja kõik lordaseadnud, mis mehe wastuwõtmiseks tartwilit, siis wõttis ta riulil asuwa kirja ja luges seda weel kord tähelepanelikult läbi.

Koosfat kirjapaberit läes hoides täitusid tema filmad pisaratega. Parajaste katsus ta neid põllenurgaga eemale tõrjuda, kui tema mees uksest sisse astus ja küsis: „Koh emakene, kuidas on täna sinu käsi käinud?“ Pääle käesolewa paki lauaseadmist, nägi ta oma abikaasa käes kirja olemat ja küsis: „Kas sa oled Sindaldalt kirja saanud, mida sa nii kaua ootanud? Nähtawasti on sinu telegramm tema päle mõjunud. Herra Nasalill filmas oma abikaasa kurba olekut ja küsis: „Mis on juhtunud, et sa nii kurb oled?“

Proua Nasalill ulatas mehele kirja ja ei

wastanud sõnagi. Kuu aega oli juba sellest mõbda läinud, kui nad wiimaks olid tütrelt kirja saanud. Seal linnas laastas Hispania haigus kohutawalt ja nõudis palju ohwrid, nii et wanemad Linda saatuse pärast väga rahutud olid. Ema saatis tütrele kirja ja küsis tema läetäigu järele. Wastust aga ei tulnud. Ema kannatus sippus kätte ja tema saatis tütrele telegrammi. Müüd oli wastus tulnud, mida isa järgnewalt luges:

Armas emr!

Miks pärast saatsid ja mulle telegrammi? Seenejest mõista olen ma terve; kuid mull on nii wähe aega, et waewalt teile kirjutada jõuan. Wiimasel ajal olen pidanud paljudest tähtsatest asjadest osawõtma nii kui: teater, ballid, seltskonnad ja palju muud. See uus kleit, mida mulle wiimati saatsid, oli mull esimist korda tarwitusel, ühel lõunasöögil hotel „Printsesis.“

Mitmed tütarlapsed ootawad mind juba ja meie peame praegu teatrisse minema, nõnda ei ole mull enam täna aega sulle kirjutada.

Kutates Linda.

P. S. Mull on tingimata tarwis 2000 m. saabaste ostmiseks.

Pettumuse tunnetega täidetult ja kannatamatalt wiiskas ta kirja lauale ja ütles: Mina ei mõista, mis küll peaks lõpetks meie Lindast saama. Tema peab meid eluta masinawärgiks, mida ta oma heatsarwamise järele wõib läima panna.

Selle järele, kui tema meid üle kuu aja teadmatuses ja rahutuses hoidnud, kirjutab ta meile niisuguse kirja, ja seegi näitab tema meehest liig palju olevat — ei olla aega. Ja weel see kergemeelne elu ja mõistmata wäljaandeb! — Tema soomisid täita püüdes, oleme pidanud nii paljudes asjades äärmiselt kokkuhoidma ja ühest kui teisest asjast hoopis äraütlemata. Wisarad woolasid wanemate filmist ja tummalt waatasid nad läbi alna kaugusesse.

Samal ajal wiibis tütar, ühes enda kolme sõbrannaga, teatris lõbusas tujus ja pidas plaane, milleks järgmisel korral wanematelt raha küsida.

* * *

Teine kiri.

Wäsinud raskest päewatööst sammus Rõl-wifu leff, Leena, oma wäikese majakese poole, mis Aafalille maja kõrwal osus. Oli ilus kewade aeg. Lilledesed pistisid oma uudishimulised pääd mulla alt wälja ja noored puupuugad täitsid õhku magusa lõhnaga ja tegid wäljaswiibimise armsaks.

Rõife seda ei paistnud leff Leena tähele panewat, waid ta ruttas kiirel sammul elutoa poole, kui oleksid tagaajajad kannul. Ta oli kindel, et teda tütre kiri ees ootab, nagu see alati teatud ajal olnud. Rõif nende kolme aasta sees, mille jooksul tema tütar kaugel ühe konsul juures teenimas, olid kirjad pea alati digel ajal kohale jõudnud.

Leena oli juba 10 aastat tagasi leffis jäänud ja see oli tema ainjam laps. Kolm aastat tagasi oli tütrele wõimalus awanenud konsul majasse teenistusekohta jaada. Emal oli küll kahju olnud lahkuda ainjamast armsast wanadusetest, aga et tütrele sääl laulu ja muusika õppimine näis wõimalik olewat, siis ei julgenud ema selle kohta kuidagi „ei“ ütelda. Laulu ja muusika järele oli tütrele alati kõige suurem iga:us olnud, mis ta sagedaste kurbuse ja elumured eemale tõrjanud, seega ta emale astatifeks päikesepaisteks olles. See Rõif oli juba kolme aasta jooksul emal puudunud. Temal oli elawalt meeles tütre naeratused, mis ta alati emat rõõmustanud, kui see wäsinult tööst koju tuli.

Sellepärast ei olnud ime, kui ema tütre kirja wärisewate kätega isulalt awas. Weerewa päikese waigel luges ta prillide abil järgnewad sõnad:

Minu armas ema!

Weel üks kuu ja siis olen ma jälle sinu juures, minu kallid ematene. Ma olen ju mõttes kodus ja ootan trepil, kui sa õhtul koju tuled. Mõttele, see saab peagi täielikult nii olema! Senniks ei wõi ma aga sulle millegagi suuremat rõõmu walmistada, kui et sulle selle kirja saadan. Minu soow oleks näha seda meest, kes kirjakunsti ülesleidis ja teda selle eest iplikult tänada. Mõttele ometi, kui kole oleks see olnud, kui meie ei oleks wõinud kirjateel üksteisega rääkida! Armas ema! Mõttele, kewade on käes! Kui ruttu möödub aeg!

Mull on selle aja sees häid wõimalusi olnud enda laulu ja muusika tundmist märksalt täiendada ja nüüd weel sel talwel olen selles ijaaralilte edusamine teinud. Mull olid juhused tutwuneda mõne eeskujuliku perekonnaga, sellest palju õppida wõis. Mähes minu igatsust muusika ja laulu õppimiseks ja kuuldes, et ma kehwa wanemate laps olen, olid nad minu wastu ijaaralilist wastutulelikud; üks muusika õpetajanna andis minule muusikatunde poole hinna eest, misjuguist wõimalust olen hoolega kasutanud.

Ma mõtlen alati tänuga selle pääle, mis sina armas ematene minu heaks oled teinud kui ja mulle kodus alghariduse wõimaldajid.

Uga nüüd jutustan ma sulle weel kõigeparemat uudist: Konsul, selle juures teenin, osis oma

perele uue klaveri ja linnis wana klaveri minule. Tema imestas nii mõnigi kord minu õppimisehinna üle ja nägi, et mulle ka selles edu oli.

Ta teab ka, et meie oleme lehvad inimesed. See kristlik perekond on minule palju hääd teinud.

Sa mõid endale ettekujutada kui õnnelik ma olen? Mõttele, nüüd on mulle võimalus kodu tulla ja ümber aasta, iga pöew, sinu juures olla! Siis ei tarwita ja enam nii raskest tööd teha. See oli juba ammu minu salajane igatsus, et ma kodu elades mõiksin sinu eest hoolt kanda ja kõigiti sulle wõrkuses abiks olla. See salajane igatsus paistab nüüd täide minewat. Ma loodan, nüüd kus mulle omal mänguriist, et muusika ja keelteõpetusega küll nii palju teenin, kui meil wahel ülespidamiseks tarwis on.

Minewal hingamisepäewal, kuulates meie jutlustaja kõnet, sain ma iseäralise igatsusega täidetud, rohkem Kristuse saruaseks saada.

Ta ütles, muu seas, oma kõnes: „Waata ülespoole, sissepoole ja edasi poole; ja mitte allapoole, wäljapoole ja tagasi poole — ja ja

leiad seda, mida sa igatsed — rõõmu, rahu ja õnne.“ See peab ka meie õnne põhjuseks olema. Ema ma mõtlesin, et sina oled seda alati teinud ja selle wilja maitseme nüüd mõlemad. Õnnistaks Jumal sind, minu armas hea ema, ja tasuks sulle kõik sinu ohwimeelsuse ja armastuse eest, mis mulle nii palju lauld osaks saada, et mina seda ialgi ei suuda tasuda. . .

Ta ei mõinud kirja lõpuni lugeda sest pisarad ilmused palgele ja päikese walguis oli wahapeal kustunud.

Tänutunnetega tõdetult istus ta liikumata paigal ja lasi wabalt rõõmupisarad woolata.

Lõpuks langes ta põlwele päle ja tänas Jumalat, kes tema eluwaewa nõnda õnnistanud, et weel wanal päewil selle üle mõis rõõmu tunda, teades et temal peale Jumala, kui kõige ülema majasõpra, weel üks teine armas inimlik olewus on, kes teda armastab, mõistab ja selle ülem rõõm temale abiks ja toeks olla.

„Oh et iga ema nii õnnelik mõiks olla,“ sosistasid ta huuled, kui ta ülestõusis palwetamast ja õhtutalituse juure asus.

Rõõred, mis kirjutate teie enda wanematele?

Iisa palwe.

Minu isa teenis ühe väga wastutusrikka koha pääl. Oma ülema äraolekul pidi tema ka weel ülema kontoris, mis tema kontori kõrwal asus, tema kohused täitma, mille järeldufel tema tööaeg mõnikord hilja õhtuni kestis. Tärgnema juhtumise ajal oli ülem jällegi wäljasõitnud ja minu isa wiibis oma ülema kontoris tema ülesandeid korraldamas. Sel õhtul läksin mina oma isale wastu, et ühes temaga koju tulla. Ma astusin tema kontori ruumi. Tõelised olid juba õhtule läinud; ainult minu isa wiibis weel kõrwalolewas ülema toas, mida säält kostetew paberite krabin tõendas. Mina jäin waikselt ootama, kuni tema säält wälja astub ja mõtlesin oma sääloleluga temale ootamata rõõmu valmistada. Wiimaks hakkas mulle igaw oodates ja mina püüdsin ülema kontoriusse juure läheneda, et isale oma sääloolikut teatada. Igal pool walitses hauawikus ja hinge tagasihoides läks mulle korda nõnda usse ligidale jõuda, mis pooleldi awatud oli, et ma isat näha mõiksin. Sisse waadates nägin teda liikumata jügarwas mõttes seiswat ja aknast wälja, linna poole, waatarwat, mille walguis õhtul tulemärgi taolist waatepilti pakkus. Ma tahtsin koha tema juure tormata, aga tema isemoodi seisat ja waade

jundisid mind paigale jääma. Tema oli ennast kojutulekutsu walmis seadnud ja isegi kübara pähe pannud. Nüüd mõttis ta selle pääst ära ja asetask kirjutuslauale ning jäi endiselt liikumata seisma. Imelikud tunded asusid minu südamesse. Mulle tundus kui peatsin ma siin mõne kurbmängu tunnistajaks saama. Põnewuse mõjul ahwardas minu süda lõhkeda ja jalad kipusid nõrgaks jääma. Ma unustasin kõik enda ümbruses ja hoidsin kõigewähemagi hingetõmbuse tagasi.

Lõpuks põlwoitas isa tugitooli ette, toetas ennast selle najale, kattis kätega enda näo ja peagi kõlasid tema suust, lapselikus usalduses ja alanduses kuid lihtsalt ja selgelt, sõnad:

„Minu isa! Minu südamlis igatsus on enne sinuga rääkida, kui ma oma armsa perekonna juure lähen, kes mind kodu ootawad. Mulle on oma poegade pärast nii väga sinu nõu ja abi tarwis.“

Nemad on kõrwalokaldumas meie mõju ja kaswatus piiridest. Sina tunned kõiki minu eluõiditlusi, pattusi ja eksitusi. — Sina tead mis minu pojad mulle maksma on läinud ja kui kalliks ma neid pean; nemad on minu kallim maine warandus.

Aga kui mina kord sinu Poega tundma sain, siis alles leidsin ma elu kõigekallima varanduse. Ma ei ole midagi warjanud sinu eest. Sina tead minu iseloomu, ägedat meelt ja kaldumusi, mille vastu ma olen püüdnud wõidelda . . . Sina tead misjulgused kired mind ahwardasid ahastuse ja hukatuse kuristikku tõugata . . . sina peastisid minu elu — midagi ei ole warjul sinu eest ja sina oled täna minu armsam sõber. Sina tunned ka minu armast abitaasat — sina tunned meie ühiseid soovisi ja püüdeid. Küüd tulen mina sinu juure kõige meie rõõmude ja murebega, meie laste pärast.

Meie armastame neid mõlimid ja ma tead et nad ka sulle armsad on. Meie weri woolab nende soontes; nende pärast elame ja töötame meie ja nemad saawad meile kas rõõmuks ja kurbuseks olema.

Meie tahaksime kõit, mis iialgi wõiks ette tulla, nende heaks ohwerdada ja nende kasuks kannatada, sest meie armastame neid südamest.

Sellepärast pööran ma palwega sinu poole, nii minu kui nende ustawa ema pärast ja palun: mis peastime meie selleks tegema, et enda poegi tagasituaa laialt teelt, kuhu nemad on kaldumas, ja neid seisma panna teele, mille lõpp igawene elu on?

Misjulgust hindame peame maksma selle eesõiguse eest, et meie oleme laste wanemad? Mis ohwrit peastime selleks tooma, et neid seega nõnda sinu ligemale juhtida, et nad õpiksid sind armastama? Misjulgust hindame peastime maksma selle eest, et maailm ei saaks neid wõita, ega sinu läest ärakiskuda? Mis on takistuseks, et nemad ei taha käia sinu teedel?

On selleks põhjuseid meie eneste pehmes ja mõnujas elus, mis neis kõit paremad püüded ja aususe püüab häwitada?

Kas eht oleme neid liiga hellitanud; wõib olla eht peab haigus, eht koguni surm selleks meie majasse astuma, et nemad tõsisemad mõtted saaks? Ma tean, et nad käiwad effiteel; eesmärt, mille poole nemad püüawad, ei too neile seda rõõmu, mis neil on wõimalik leida, kui nemad sind tunnustiwad. Armas isa, saada neid tagasi tõe teele! Kui selleks peats kaasaaitama kas haigus wõi muud wiletjused, siis olen ma walmis igat selleks tarwisminemat koormat kandma; ma tahan kannatada kõit raskused, mis läbi ma neid sinule wõita wõiksin. Kui

raskused ja wiletjused meie usjele koputawad, siis aita meid seda nurisemata kannatada. Kuid lasse mind suuremaid raskusi kanda ja hoia minu armsa abitaasa, selle õrna ema, jüda lastel alles; tema on minule elupäikeseks olnud ja ilma temata jääksid lapsed maailm, kui kompassita ja tüürita laew merele.

Ja surra — miks pärast peastin ma karima surra? Ets Kristus ole surma ära wõitnud? Ets Kristus annud oma elu nii sõprade kui waenlaste eest?

Kas ei peaks ka mina walmis olema, kui tarwis on, rõõmuga oma elu andma poegade eest? Sina tunned minu südant ja igatsuisi ja tead, et minu maine elu wäärtuseta on, kui minu pojad laial teel käiwad . . .

Kui see peaks tarwilik olema minu poegade ärapeastmiseks, siis tee mind tugewaks ja aita mind kas wõi oma elu poegade eest anda, kui mingit muud abinõu ei leidu nende peastmiseks. . .

Seda palwet kuuldes ei wõinud ma enam kauem paigal olla. Ma lahkusin kiirelt kontorist ja jooksin hingeldades koju.

Täti aja järele tuli ka isa koju. Tema olet paistis harilik olewat, aga tema filmist paistis iseäraline rahulik ja õnnelik ilme.

Meie läksime sel õhtul waremalt enda magamistuppa ja mina rääkisin kõit wennale, kuidas isa meie saatuse pärast mures ja kuidas tema meid nii südamlisult armastab, et ta isegi selleks Jumalalt jõudu palus, et ta meie eest kõit wõiks kannatada, jah isegi surma minna, kui see ainult meid igawese elu teele aitaks.

Pisarad woolasid meie mõlemi filmist, kui meie enda minewiku pääle mõtleksime. Meie rääkisime kawa südamlisus liigutuses meie hea isa armastuse üle ja siis alandaksime palwete taewase isa ette.

Meie rääkisime Jumalaga just niisama nagu isa seda teinud. Ka meie töötasime omalt poolt walmis olla igasuguse ohwri jaoks, mis meile wõimaldaks jäädawalt tõe teed käia, ja kõige alla alandada, mis Jumala soov on, et meie peame läbi elama. Meie töötasime enda wane mate rõõmuks saada, nagu nemad meile on. Meie tunneme nüüd selle eesõiguse wäärtust, mis tähendab niisuguse isa laps olla, kes on walmis elu andma oma laste eest, kui see neile igawese elu wõimaldaks.

Wäljaandja: 1895 a. asutat. 7 p. Adw. Cesli Viit. Tellimised kui ka rahasaadetused saata Martha Kaba'le, Suur Kompasna tän. nr. 27, krt. 12. Tallinnas.

Wastutaw toimetaja: M. B ä r e n g r u b, Posti tän. 48, kort. 5, Narwas, kuhu kaas tööd tulewad saata.